

Vol 32
Nru 171
Jannar - Marzu 2011

LART

Imqaddsa

RIVISTA BIBLIKA

L-ART IMQADDSA

Rivista Biblika
li toħroġ kull tliet xhur
mill-Kummissarjat tal-Art
Imqadssa tal-Provinċja
Frangiskana Maltija

EDITUR:

P. Twanny Chircop OFM
Kummissarju
tal-Art Imqadssa

BORD EDITORJAL:

P. Marcello Ghirlando OFM
P. Noel Muscat OFM
Mr. Louis Casha

DISTRIBUZZJONI:

Fra. Lorrie Zerafa OFM

ABBONAMENT:

€10 fis-sena
€15 jew aktar Sostenitur

Kummissarjat
tal-Art Imqadssa
8, Triq Santa Luċija,
Valletta, VLT 1188
Malta.

Tel: 21 242254
Fax: 21 252031

DISINN U STAMPAR:

Best Print Co. Ltd

Il-Materjal kollu li
jidher f'din ir-Rivista huwa
Copyright © tal-Kummissar-
sarat tal-Art Imqadssa u
l-Edizzjoni TAU, 2011

comalt@ofm.org.mt
www.ofm.org.mt

Qoxra Quddiem:
*Ġerusalem -
Torri ta' David*

Werrej

8

20

27

32

8 **Il-Belt ta' David**

20 **Fit-Triq ta' Damasku...
San Pawl l-Appostlu tal-Ġnus**

27 **L-Omm ta' Ġesù hdejn is-Salib (1)**

32 **L-Eżortazzjoni Appostolika
*Verbum Domini***

40 **Il-Kristjaneżmu
li tweled mill-Ġudajizmu (1)**

44 **“Demm ta' Kristu, Sakkarni”
Riflessjoni mill-Evangēlju**

40

**TISLIMA
LIL PATRI
ĠWANN
ABELA**

Nhar il-Ħadd 19 ta' Diċembru 2010 ħadna l-aħbar tal-mewt ta' Patri Ġwann Abela ofm, li sehhet fl-istpar San Pietro f'Ruma. Aħbar li hasditna bħal lehha ta' berqa. Għal dawn l-aħħar tlettax-il sena Patri Ġwann kien jinsab fil-Kurja Ġenerali tal-Patrijiet Minuri f'Ruma, bħala webmaster u direttur tal-Uffiċċju tal-Komunikazzjoni tal-Ordni Frangiskan.

Patri Ġwann tweled ir-Rabat fil-31 ta' Awwissu 1954, bin Carmelo u Victoria Micallef. Daħal Frangiskan bħala postulant fil-kunvent ta' San Frangisk, il-Hamrun fl-1971. Fit-3 ta' Ottubru 1971 beda n-novizzjat fil-kunvent ta' Sant'Antnin, Ghawdex, u fl-1 ta' Ottubru 1972 għamel il-Professjoni temporanja. Studja l-filosofija fil-kunvent tar-Rabat. Fit-22 ta' Awwissu 1976 għamel il-Professjoni solenni. Kompla jistudja t-teologija fis-seminarju internazzjonali Frangiskan ta' San Salvatur f'Ġerusalemm. Kienet l-ewwel laqgħa tiegħu mal-Art Imqaddsa, li kellha tibqa' f'qalbu għall-kumplament ta' ħajtu. Fis-7 ta' Lulju 1979 ġie ordnat saċerdot mill-Arċisqof ta' dak iż-żmien, Mons. Ġużeppi Mercieca.

Wara l-ordinazzjoni intbagħat jispeċjalizza fl-istudju tal-Pedagoġija fil-Pontificio Ateneo Antonianum f'Ruma. Meta reġa' lura Malta hu nġhata għall-formazzjoni taż-żgħażaġħ bħala animatur tal-vokazzjonijiet u mastru tal-istudenti fil-kunvent tal-Hamrun. Għex ukoll għal xi żmien fil-kunvent tal-Belt Valletta u fid-Dar “Frate Francesco”

...editorjal

Tislima lil Patri
Ġwann Abela

f’Birkirkara. Kien ukoll segretarju provinċjali u definitur.

Patri Ġwann qeda l-ministeru tiegħu maż-żgħażaġh, u partikolarment bħala kittieb ta’ diversi drammi ta’ sfond soċjo-religjuż, li ttellgħu mill-grupp teatrali “Mask” fl-Istitut Kattoliku, Floriana, bejn l-1982 u l-1996. Aktar tard, meta spiċċa f’Ruma, Patri Ġwann ma abbandunax dan l-apostolat, u kompla jikteb drammi ohrajn li ttellgħu mill-grupp teatrali “Skene” ta’ Ħal-Luqa.

Sakemm dam Malta Patri Ġwann kien attiv f’inizjattivi godda ta’ apostolat ta’ hutu l-patrijiet Frangiskani, l-aktar fiż-Żjara Frangiskana u fil-ministeru ta’ counselling bit-telefon, “Servizz Nisimghek”, li kienu ġew illancjati fl-okkażjoni tat-8 ċentinarju mit-twelid ta’ San Frangisk fl-1982.

Patri Ġwann kien pijunier fl-introduzzjoni

tat-teknoloġija tal-komunikazzjoni bl-Internet. Kien bis-saħħa ta’ Patri Ġwann li l-Provinċja Frangiskana Maltija kienet waħda minn tal-ewwel fl-Ordni li kellha website tagħha fl-1995. Patri Ġwann kien ukoll dak li holoq il-website uffiċjali tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa fl-1996, f’kollaborazzjoni ma’ Michael Olteanu, direttur tal-christusrex.org u mal-professuri tal-iStudium Biblicum Franciscanum ta’ Ġerusalem. Fl-1997 Patri Ġwann mar Ruma fil-Kurja Ġenerali tal-Frangiskani, fejn mexxa wkoll il-website tal-Ordni sa mewtu.

Ir-rabtiet ta’ Patri Ġwann mal-Kustodja tal-Art Imqaddsa huma profondi. Għal 30 sena hadem id f’id mal-arkeologu Patri Michele Piccirillo, li miet fis-26 ta’ Ottubru 2008, fl-iskavi annwali ta’ siti Bizantini fil-Ġordanja (Nebo, Machaerus, Madaba, Umm al-Rasas, Mukhayyet, Wadi Mousa,

Ain Kaniseh), taht id-direzzjoni tal-Istitut Arkeoloġiku Frangiskan tal-iStudium Biblicum Franciscanum. Għalkemm ta’ karattru riservat u dejjem jaħdem wara l-kwinti, Patri Ġwann kien l-id il-leminja ta’ Patri Piccirillo, li jsemmih bosta drabi fil-publikazzjonijiet tiegħu.

Il-Kummissarjat tal-Art Imqaddsa f’Malta hu obligat lejn Patri Ġwann. Kien hu li ppubblika l-Gwida għall-pellegrini fl-Art Imqaddsa, intitolata “L-Art Imqaddsa mal-Frangiskani”, u ktieb dwar il-ġeografija tal-Art Imqaddsa intitolat “Il-Bibbja fl-Ambjent tagħha”. Mexxa bosta gruppi ta’ pellegrini Maltin, kif ukoll gruppi mill-Istati Uniti u l-Kanada. L-aħħar servizz prezzjuż li Patri Ġwann ta lill-Kummissarjat kien li holoq sezzjoni ġdida dwar il-Kummissarjat tal-Art Imqaddsa f’Malta fil-website i-tau.org li kien imexxi flimkien ma’ grupp

ta' patrijiet Franġiskani Maltin li magħhom Patri Ġwann ikkollabora f'diversi inizjattivi.

Il-funeral ta' Patri Ġwann sar b'mod solenni fil-Kurja Ġenerali tal-Franġiskani fl-20 ta' Diċembru, u tmexxa mill-Ministru Ġeneral tal-Ordni, Patri José Rodríguez Carballo ofm, li kien siehbu meta kienu studenti f'Ġerusalemm. Il-fdalijiet tiegħu mbaġhad ingabu

Malta għal funeral iehor li sar fil-knisja ta' Santa Marija ta' Ġesù, ir-Rabat, fit-23 ta' Diċembru, minn fejn imbaġhad ittiehed għad-difna fil-kappella tal-patrijiet fiċ-ċimiteru tal-Addolorata.

Patri Ġwann kien bniedem sieket, biežel u lest li jgħin f'kull hin. Ma kiensex jiehu hsieb tiegħu nnifsu biex jaqdi lill-ohrajn. Halliena meta kellu biss 56 sena.

F'isem il-qarrejja kollha ta' din ir-Rivista, li hu iddisinja personalment u tant hadem għaliha, insellimlu bhala habib kbir tal-Kummissarjat tal-Art Imqaddsa, u Franġiskan veru li għadda wkoll minn mumentu ta' tbatija u qtigh il-qalb, imma li jgħallimna l-kuraġġ u l-perseveranza fil-grazzja tax-xogħol b'riżq l-Art ta' Ġesù.

~~Fil Quddiesa tal funeral ta' Patri Ġwann Abela fil Knisja ta' Santa Marija Medjatriċi, fil Kurja Ġenerali tal Ordni tal Patrijiet Minuri f'Ruma, li sar fl 20 ta' Diċembru 2010, Patri José Rodríguez Carballo ofm, Ministru Ġeneral tal Franġiskani, għamel din l Omelija.~~

~~Għezież ħuti, il Mulej jagħtikom is sliem!~~

~~Ftit granet biss qabel iċ-ċelebrazzjoni tal Milied tal-Iben ta' Alla u Huna, il Mulej tal hajja reġa' deher fostna għal darba ohra, din id darba fil hajja tal Fraternità tagħna~~

~~OMELIJA TAL ĠENERAL TAL FRANĠISKANI FIL FUNERAL TA' PATRI ĠWANN ABELA OFM~~

~~*P. José Rodríguez Carballo ofm, Ministru Ġeneral*~~

~~tal Kurja Ġenerali, biex jiehu miegħu wiehed iehor minn ħutna, huna l għaziż, Patri Ġwann Abela, li twieled Malta fl 1954, dahal fl Ordni tal Patrijiet Minuri fl 1971 u kien ordnat saċerdot fl 1979.~~

~~Matul il jiem tal marda tiegħu ahna tlabna intensament għalih, u tlabna li jsir miraklu bl interċessjoni tal Beatu Ġwanni XXIII. Il miraklu ma sehħx, almenu skont dak li konna qeghdin nistennew ahna u skont ix xewqat tagħna. Imma jekk nahsbu sewwa, ikollna ngħidu li l Mulej ukoll jekk ma taniex dak li ahna konna qeghdin nitolbu u li konna nixtiequ b'qalbna kollha, jigifieri l fejqa ta' dan huna kien diġa qed jahdem miraklu akbar, il miraklu li bih tana dan il patri twajjeb u ġeneruż.~~

~~Patri Ġwann, fil fatt, kien dan kollu ghalina lkoll! Jiena sirt nafu fl 1974, meta wasal Ġerusalemm biex jistudja t teologija fil kunvent ta' San Salvatur f'Ġerusalemm, fejn jiena kont ninsab sa minn sena qabel. Fl 1978 ahna infridna minn xulxin, hu reġa' lura Malta u jiena mort Spanja. Imma fl 1997 il Providenza reġghet għaqqditna flimkien fil Kurja Ġenerali, hu fl Uffiċċju tal Komunikazzjonijiet tal Ordni u jiena bhala Definitur Ġenerali. Kienu hafna s snin li qattajna flimkien. Konna nafu lil xulxin u konna ninhabbu bhal ahwa. Għalija, l Hadd 19 ta' Diċembru, fid 9.30 am, hallieni hija, siehbi fl istudji u fil hajja, habib. Minn meta kont sirt nafu, fil fatt, jiena dejjem kelli relazzjoni~~